

Urednik
Zoran Hamović

Likovni urednik
Svetlana Volic

traduki^T

Ova knjiga je nastala zahvaljujući podršci književne mreže TRADUKI koju su zajednički osnovali Austrijsko ministarstvo za evropske i inostrane poslove, Savezno ministarstvo inostranih poslova Nemačke, švajcarski Savet za umetnost Pro Helvetia, KulturKontakt iz Austrije, Goethe-Institut, slovenačka agencija za knjigu JAK i S. Fischer fondacija.

© Clio, 2011. Sva prava za izdanje na srpskom jeziku zadržana.
Ova publikacija, u celini ili delovima, ne sme se umnožavati, prešampavati, pohranjivati u memoriju kompjutera ili na bilo koji način prenositi – elektronski, mehanički, fotokopiranjem, snimanjem ili na drugi način – niti može na bilo koji način ili bilo kojim sredstvima biti distribuirana bez odobrenja izdavača.

Naslov originala:

Jernej Mlekuž

Burek.si?!

Koncepti/recepti

© Studia humanitatis, Ljubljana, 2008

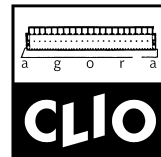
© of the translation: S. Fischer Foundation by order of TRADUKI

Jernej Mlekuž

BUREK.SI?!

Koncepti/recepti

Prevela sa slovenačkog
Alenka Zdešar Ćirilović

Beograd, 2011.

Sadržaj

Burek (za)hvala	7
<i>Jože Vogrinc: Predburek (pardon, predgovor!)</i>	9
Pre bureka	13
Ka bureku	21
Burek i više	21
Više i diskurs	23
Više i (ne)diskurzivno	32
Više i (ne)materijalno	37
Više i diskurs (drugi put)	41
Više i diskurs (treći put)	46
Više i (ne)interpretacija	51
Burek i više (drugi put)	54
O bureku	57
Burek je velika i/ili hranljiva navlaka: o bureku i zdravom životu	57

Hranljiva navlaka.....	57
Burek je veliki.....	77
... Burek-borci?.....	93
Slovenci s burekom u Evropu i/ili diktatura kranjske kobasice je pre svega dobra fora: o bureku i nacionalnom biću	100
Diktatura kranjske kobasice.....	100
Slovenci s burekom u Evropu	129
Dobra fora.....	142
Posle bureka	155
Burek-arhiva	163
Spisak upotrebljenih burek-iskaza i drugih s burekom više ili manje povezanih iskaza.....	163
(Ne)burek-literatura.....	165
Burek-indeks	172

Burek (za)hvala*

Zahvaljujem, uglavnom, svima.*

---

* Uglavnom svi su, među ostalima i: mentori Marina Lukšič Hacin i Jože Vogrinc (/mnogo/brojni mentorski i drugi recepti iz akademske kuhinje), Duška Knežević Hočevar, Blanka Tivadar, Peter Klepec Kršić i Dimitrij Mlekuž (kritičko degustiranje nekih burek koncepata), saradnici Instituta za slovenačko iseljništvo i migracije ZRC SAZU (koji su bili iznenađujuće tolerantni prema često nepodnošljivim mirisima iz burek-kuhinje), Neda Pagon i Jernej Habjan (bez njih bi brojni burek-koncepti bili teško svarljivi), supruga Andreja (koja, doduše, nije želela da se naši sinovi blizanci zovu Sirni i Mesni), kćerka Ela (nadam se da nije dopustila da joj detinjstvo bude suviše uflekano burek-receptima / konceptima), predusretljivoj redakciji izdavačke kuće „Clio” i prevoditeljki Alenki Zdešar (njihova je zasluga što je u mojim burek-receptima / konceptima moguće uživati na srpskom jeziku i, naravno, burek, koji je zamislilo, iznedrio i zapekao dr bureka – čini se sasvim nesvarljivog.

Predburek (pardon, predgovor!)

Sasvim je jasno gde ćeš najviše zapeti ako istražuješ burek. U međuprostoru koji deli nizak status ovog predmeta istraživanja u očima prosečnog univerzitetskog stručnjaka i izuzetne uspešnosti bureka u prehrambenim taktikama, govoru i, svakako, u mašti stanovnica i stanovnika Slovenije.

Već to što je burek tako uspešan nameće potrebu da se njime, kao opravdanom temom, ozbiljno pozabavimo.

Procep između praktične uspešnosti i teoretske neprimetnosti predmeta istraživanja – bureka, pisanje o njemu nametnulo je dva dodatna, među sobom povezana zahteva. Prvo: potrebno je razmisliti o heterogenosti bureka kao predmeta i teme. Drugo, pisanjem treba opravdati prethodni istraživački pristup i taj procep promišljeno prikazati na odgovarajući način.

Čitalac i čitateljka će već razumeti da li je Jernej Mlekuž uspeo da prevaziđe ove poteškoće; nema smisla ponašati se kao voditelj TV dnevnika i unapred, ukratko, najavljivati ceo tekst. Eventualno, možemo pokušati da razumljivo i u nekoliko poteza naznačimo o čemu je reč.

Nije od juče taj predmet, koji, upravo, miriše iz domaće pećnice, ili vam ga, vrućeg i masnog, baš pakuju u papir da biste ga na brzinu pojeli usred obavljanja poslova u gradu. U panonskom delu Slovenije domaćice od davnina prave slična jela, samo što ih ne zovu burek. Reč burek u Sloveniju su doneli doseljenici i raširili je prodajom po kioscima uz železničke i autobuske stanice i kasarne, mada se, po njihovom mišljenju, burekom ne može zvati sve ono što se u Sloveniji zove tim imenom.

Ukratko, problematični su identitet i poreklo: šta jeste, a šta nije burek; da li je autohton, ili je imigrant?

Drugu nedoumicu možemo iskazati na više načina. Počecemo lagano, pa onda zasoliti: da li su burek umele da prave već naše bake, ili smo naučili da ga pravimo kod kuće tek kada smo na asfaltu već navikli na uživanje u njemu, kao u osobenost đačkog i studentskog života i kao nesporno urbano životno iskustvo, a u svakom slučaju kao sjajan pokretač potonje nostalgije za mladošću?

Nema razgovora ni pisanja o bureku koji ne bi bili zamrljani subjektom više nego što je masnim mrljama uprljan onaj ko jede burek i brblja. „Zamrljano subjektom”: potrudio sam se da pronađem baš te reči. Pret hodna dva pasusa ne govore o „bureku kao materijalnom predmetu koji prisvajaju različite ideologije” (ili različiti diskursi), ili o „našem ličnom odnosu prema bureku” (ili odnosu filtriranom kroz istoriju, kulturu, sećanje ili još nešto neodređenije). Da je tako, u oba slučaja ponašali bismo se kao da je burek nešto materijalno, nešto posebno, nešto što izaziva suprotna ponašanja i ubeđenja. U prvom slučaju, ideologije bi nas gurnule u dodatnu opasnost da poništimo materijalnost bureka i da u njemu vidimo samo raskršće spoljašnjih odrednica. U drugom slučaju, relativnu objektivnost sociološke redukcije samo bismo zamenili manje određenom i još uopštenijom redukcijom kojom bismo bureku pripisali sudbinu kakvu, konačno, ima svaki predmet: koristimo ga i govorimo o njemu, a i jedno i drugo se menja kroz prostor i vreme. Veoma poučno!?

*A ako napišem da je burek zamrljan subjektom, time mislim da odnos prema bureku nije moguće rastaviti na proste činioce zbog toga što je on sastavni deo naših maštarija, a ne samo naše ishrane. Burek jeste predmet **uživanja** u kulinarskom, ali pre svega u psihoanalitičkom značenju.*

„Burek si”, a „nemaš za burek”; „Burek? Nein, danke”. Samo uzimajući u obzir dimenzije uživanja možemo dokučiti nedeljivost priče o bureku i njegovoj materijalnoj produkciji, distribuciji, potrošnji. Jer, burek nam u jeziku pruža još veće uživanje nego među zubima.

Burek je odlična reč za razmišljanje posle uživanja u njemu. Neprimetno je zamenila picu i hamburger, ako govorimo o brznoj hrani.

Potajno je zauzela mesto škembiča i gulaša, kada je reč o toploj užini. U slovenačke običaje ušunjala se na privilegovano mesto zgusnute metafore za Balkan – što su, osamdesetih godina kod Štiha, bili čevapčići. Bez bureka teško možemo zamisliti žargon mladih, uobrazilju slovenačkog šovinizma i retorički arsenal reklamnih agenata zdrave hrane.

Zbog toga je hitno trebalo – zaista je kucnuo čas – da se slovenačke humanističke i društvene nauke, preko Jerneja Mlekuža, pozabave burekom: to više nije bilo koja reč među rečima, jer je ta reč, preko govora, sve zamastila. Zar možemo da poreknemo istinitost poruke sa grafita na komšijskom zidu: „Sve je burek!”?

Time je za predgovor rečeno i previše. Dajemo reč piscu.

Jože Vogrinc

Pre bureka

Čini mi se da mahom nemam poteškoća sa razumevanjem i poštovanjem pravila, konvencija, običaja i svega drugog iz sveta koji se podrazumeva. Odmah ću reći da ovim zadatkom nisam hteo sebi na vrat da natovarim probleme, neprijatnosti i druge muke. Mada, u ovoj raboti to uopšte nije bilo tako lako i nisam baš siguran da sam u tome uspeo. U čemu se, onda, krije taj neočekivani i na ovom zastrašujuće ozbiljnom mestu baš nimalo prijatan problem?¹

Problem nastaje zbog zapovednog statusa, zbog misije ovog teksta. Zar to ne bi trebalo da bude naučni tekst? Doduše, već je Aristotel tvrdio da večna načela i nužnost ne spadaju u ljudska posla – u toj oblasti sve može biti „i ovako i onako”. U toj oblasti, stoga, prava nauka i nije moguća, moguća je samo razboritost.² Sve se dodatno zaoštrilo baš zato što ja i ne radim ništa drugo nego tumačim ljudska posla, a ona su, rekao bih već po definiciji, predmet ljudskog tumačenja. Dakle, ako već na početku prihvatim da ljudska posla mogu biti „i ovakva i

---

¹ Ovaj tekst je prerađena doktorska disertacija *Predmet kao akter? Primer bureka u Sloveniji* koja je odbranjena 2008. godine na Univerzitetu u Novoj Gorici (Fakultet za postdiplomske studije, Studijski program Interkulturalne studije – komparativne studije ideja i kultura).

² Veliku pomoć u interpretaciji i sažetku 5. i 6. poglavlja 6. knjige Aristotelove *Nikomahove etike*, str. 190–192, pružio mi je tekst Rastka Močnika „Studia humanitatis danas”, str. 217–218. Taj tekst mi je bio od pomoći i prilikom govora o tom mučnom pitanju. – Za bibliografske podatke o navedenim tekstovima pogledati poglavlje „(Ne)burekliteratura”.

onakva” odustajući od iluzije da ću svoj način rada smestiti u radionicu egzaktnih nauka, brzo se postavlja nimalo prijatno pitanje: da li, onda, taj moj navodno „naučni” rad – tumačenje ljudskog delovanja – uopšte može biti suštinski drugačiji od nenaučnog, odnosno svakodnevnog, interpretativnog ponašanja ljudi? Dakle, od predmeta mog i opšteg humanističkog istraživanja?!³

Od tog zloslutnog, zastrašujućeg, ubojitog pitanja – koje me je sve vreme plašilo – hitam ka praktičnim, tehničkim, meni bližim pitanjima o kojima, hm, baš i nema mnogo da se kaže. Šta uopšte da smestim u uvodno poglavlje? Da li da otkrijem i malo sadržaja? I koliko bi to malo bilo da odmah ne bude previše, da čitaocu ne bude sve jasno još pre nego što uopšte omiriše poglavlja s mirisom bureka? Da ipak pokušam. Izgleda da moram, zar ne?

„Pre bureka!” Mada zvuči prilično metafizički, ovo poglavlje je tehnički strogo određeno. Naime, u njega sam ubacio sve što se ne odnosi na burek. No, osim hipoteze.⁴

U poglavlju „Ka bureku”, posle poglavlja „Pre bureka” definišem okvire analize bureka, odnosno onoga što je više od bureka. Više-od-bureka? Pa da, to je nekakva nadgradnja bureka, da se poslužim arhitekturom Karla Marksa. Nešto više o tome pronaći ćete u poglavlju „O bureku”.

---

³ Navešću samo jednu veliku misao koja nam, doduše posredno, preko krivine, može pomoći u odgovaranju na gornje pitanje: „Umesto da suprotstavljamo magiju nauci, bolje bi bilo da ih uporedimo kao dva načina spoznaje, nejednaka po svojim teorijskim i praktičnim rezultatima [...], ali jednaka po vrsti duhovnih radnji koje oba pretpostavljaju, i koji se manje razlikuju po svojoj prirodi a više po tipovima pojava kojima se bave.” (Klod Levi-Stros, *Divlja misao*, preveli Jelena i Branko Jelić, Nolit, Beograd, 1978.) Ako sasvim slobodno sažmem: čovek je oduvek znao dobro da misli, a ne tek od pojave nauke.

⁴ Hipoteza ili, bolje, pitanje teksta je: Čini se sasvim suvišnim reći da burek nije samo hrana, nije samo punjač zeluca, nije samo fiziološka potreba. On je mnogo više od toga! Ali, šta je, zapravo, to po čemu je burek „više-od” – više-od-bureka – i kako ga shvatiti, promisliti, analizirati?

Već naslov poglavlja „O bureku” otkriva suštinu. Šta još da dodam? A, pa da, posle njega dolazi poglavlje „Posle bureka” koje se završava poslednjim znakom interpunkcije u osnovnom tekstu studije.

Potom sledi prateći aparat, „(Ne)burek-literatura” i „Burek-arhiva”, o čemu ionako nema šta da se kaže.

Ili, možda, ima? Zapravo sam zaboravio da kažem da me je ka bureku u priličnoj meri vodio Mišel Fuko i pomogao mi u razmišljanju. Njegovo ime se i u propratnom aparatu najčešće pominje. Verovatno je pobeđnik i u osnovnom delu. Što, doduše, i nije toliko važno. U znak poštovanja prema najcitiranijem autoru u ovom tekstu moram da kažem da sam ga više puta veoma slobodno tumačio i koristio. Možda čak i zloupotrebio?⁵ Ali: „Rođenje čitaoca treba platiti smrću autora”, okrutno zaključuje Rolan Bart u jednom spisu na tragu diskursa – nikog drugog nego – Fukoa.⁶ U suštini, tekst ima više značenja nego što veruje i želi njegov autor. Kada autor pošalje delo u svet, njegovo značenje više ne zavisi samo od njega, jer ono zaživi svojim životom. Značenje se tumači u različitim kontekstima i podvrgnuto je raznim interpretacijama.

Govoreći o Mišelu Fukou zapravo sam hteo da govorim o nečem drugom. Ne verujem da je moj tekst naročito izvoran, izuzetan, kreativan. Njegova neoriginalnost nije samo u tome što „okviri jedne knjige nikada nisu jasni, i strogo odeljeni: od naslova, prvih redaka i tačke na kraju, preko svoga unutrašnjeg rasporeda i oblika koji je osamostaljuje, knjiga je uključena u sistem upućivanja na druge knjige, druge tekstove, druge rečenice”. Nije reč samo o tome da je tekst pred vama „čvor u mreži”, kao što Fuko zaključuje metaforu.⁷ Radi se i o bureku, ili pre

---

⁵ U procesu razmišljanja, čitanja, pisanja, uočio sam i mnoge protivrečnosti i nedoslednosti Fukoove misli, koje nisam posebno razgrtao. Moj eklektički pristup zasniiva se, naime, na uključivanju (upotrebnih) koncepata, a ne na njihovom analiziranju, pretresanju, kritikovanju. Time nikako ne želim da autoru umanjim veličinu koja mu, po mom mišljenju, opravdano pripada, naročito zbog izuzetnog misaonog avanturizma, intelektualnog nonkonformizma i pronicljivosti. Priznavanje veličine, naravno, ne znači idolatriju.

⁶ Rolan Bart, „Smrt autora” (prev. prema: *Suvremene književne teorije*, Miroslav Beker (prir.), SNL, Zagreb 1986).

⁷ Mišel Fuko, *Arheologija znanja*, preveo Mladen Kozomara, Plato – Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Beograd – Novi Sad, 1998, str. 27.

svega o njemu (zar nisam rekao da u ovom poglavlju nema burek-govora), koji nije samo nekakva materija koju bih popularno dodao nekim apriornim konceptima radi predočenja. To je materija koja strukturira, konceptualizuje, promišlja i sam tekst.⁸ Život je, doduše, biocentrički rečeno – da sebi dozvolim nekoliko uzvišenih reči – uhvaćen u neživo telo koje je nesumnjivo zanimljivije zbog toga što postoji, nego zbog autorovih konceptualnih, stilističkih i drugih zahvata. Dakle, burek je izvorniji od samoljubivog autora.

Čak i da ovom predmetu oduzmem smisao i učinim ga pasivnim, nemoćnim i beznačajnim u oblikovanju ovog teksta i kulture, društva, sveta uopšte, autorstvo nad tim tekstom ne uzdiže se kao nekakva božja pojava iznad ovog sveta u nebeski, izabranima posvećen svet:

Može se zamisliti kultura u kojoj bi govori cirkulisali i bili primani a da uopšte nema funkcije-autor. Svi govori, bilo kakav da je njihov status, oblik, vrednost, bilo kakvom tretmanu da ih podvrgnemo, odvijali bi se u anonimnosti šaputanja. Ne bi se više čula pitanja već dugo ponavljana: „Ko je stvarno govorio? Da li baš on i niko drugi? Sa kakvom autentičnošću i originalnošću? I šta je iz sebe najdublje on u svom govoru izrazio?” Čula bi se druga pitanja poput ovih: „Koji su modusi egzistencije ovog govora? Otkud je on držan, kako može cirkulisati, i ko ga može upiti u sebe? Koja su tu mesta napravljena mogućim subjektima? Ko može ispuniti ove razne funkcije subjekta?” A iza svih ovih pitanja samo bi se čulo brujanje ravnodušnosti: „Šta je važno ko govori.”⁹

Uz veliku meru interpretativne slobode, tu misao bih mogao neka-ko sažeti i prilagoditi je potrebama mog teksta: potpuno sam svestan da je ovaj tekst dokument, čedo svog vremena; samo da još veoma tiho, pobožno, verujući u čudesa, dodam: nadam se da je u isti mah i nešto više.

⁸ Pa i samoljubivog autora, dr bureka.

⁹ Michel Foucault, „Qu'est-ce que c'est l'auteur”, predavanje iz 1969. godine objavljeno u publikaciji francuskog Filozofskog društva, *Bulletin de la Société française de philosophie*. (Videti: Mišel Fuko, „Šta je autor?”, prevela Eleonora Prohić, *Izraz*, 11–12/1975.)

Na kraju – posle patetičnih reči koje se rado šepure u takvim uvodima pa, kao što nalaže nepisano pravilo, moramo da ih izbacimo iz ozbiljnog naučnog rada – još nekoliko manje-više tehničkih podataka i upozorenja.

Kada napišem „burek-uživaoci”, „burek-protivnici” i „burek-simpatizeri”, mislim i na burek-uživateljke, burek-protivnice i burek-simpatizerke. To se, naravno, odnosi i na sve oblike imenica, u svim padežima, brojevima i glagolskim oblicima, osim ako nije drugačije navedeno.

I još nešto moram da kažem o pisanju, o procesu koji se u nauci podrazumeva, o nekakvom nužnom zlu koje ne zaslužuje promišljanje, a guta mnogo vremena. O tom mučno-zabavnom procesu koji autore i čitaoce tera na smeh i baca na muke. U tom, ne nužno savladivom procesu koji je u ovoj mojoj avanturi veoma hrabro i poput pustolova često sasvim neočekivano skretao stazama koje ni u najluđim mislima nisam naslućivao.

Ali: pišem, dakle jesam.¹⁰

---

¹⁰ Pisanje svakako nije bilo jedini proces vredan pomena u ovom naučnom projektu. Proleća 2005. počeo sam da skupljam burek-iskaze – sve što je o bureku u raznim supstancama rečeno, materijalizovano – i to više ili manje savesno činim i sada, kada je na kraj teksta već stavljen poslednji znak interpunkcije. Nabrojaću samo nekoliko mesta na kojima sam najčešće pronalazio upotrebljene iskaze: internet-stranice, periodična i druga štampa, razgovori (preko telefona, kompjutera, u četiri oka, pa čak i kada uopšte nisam bio direktno uključen u govornu radnju, već sam samo osluškivao), literatura, popularna i druga muzika, gradski zidovi (grafiti), filmovi, pozorišne predstave. Prikupljanje tih heterogenih, raspršenih, (ne)vidljivih iskaza uključivalo je različite pristupe, odnosno postupke – naime, plašim se da govorim o (naučnim) metodama – listanje, čeprkanje, traganje po internet-stranicama, periodičnoj štampi (najčešće onoj koja postoji i na internet-stranicama i tako omogućava „brzo” traganje po lozinkama – u mom slučaju po bureku), u filmovima, literaturi; razgovori, ili, bolje, traganje i aktiviranje burek-iskaza u govoru (ponekad je izgledalo tako kao da sam razgovore diktirao sa jasno postavljenim i konkretnim pitanjima, a drugi put sam samo slušao i dopuštao da razgovori opušteno teku, ponekad čak i bez mog aktivnog prisustva/posmatranja sa direktnim učešćem). U to konfuzno, opušteno, neisključivo prikupljanje burek-iskaza bili su, hteli to oni ili ne, uključeni i prijatelji, saradnici, mentori, supruga i još poneko. U ovom mom projektu više je smisleno i potrebno govoriti o „kontrametodologiji” nego o metodologiji. Ovu parafrazu Paula Fajerabenda – mislim na delo *Protiv metode* – prenosim zbog njene kritičnosti i duhovitosti.

Zapravo, hteo sam da kažem nešto i o stilu. Malo ko neće svojski, a verovatno i uvređeno, istrajati na tome da on nije primeren takvom radu. Naučnom radu! Priznajem da je upotreba „ležernijeg”, neformalnijeg stila u velikoj meri bila namerna.¹¹ Naučno pisanje na neki način podrazumeva upotrebu elitističkog, ekskluzivistički stručnog vokabulara koji naučnik koristi kao indeks svog stručnog znanja. Dakle, na delu je nekakva konvencija, nepisano pravilo koje nameće, zahteva prikladnu upotrebu naučnog jezika. Kao što zaključuje Džon Fisk – i verovatno još poneko – ekskluzivnost različitih stručnih profesija je u velikoj meri posledica upotrebe posebnog, drugima često nerazumljivog jezika, dakle, učenije rečeno neraširenih kodova.¹² Po mom skromnom mišljenju, upotreba tih neraširenih kodova, tog stručnog ekskluzivističkog jezika, često je preterana i nepotrebna. Čini se da je jedini rezultat, uspeh tog naglašavanja odvojenosti od drugih, nestručnjaka, neobrazovanih, i utvrđivanje članstva u stručnoj, naučnoj eliti. Time, naravno, ne mislim da je naučni jezik samo prazna „forma” bez „sadržaja”, samo jedan od brojnih kodova koji bez većih problema i posledica možemo zameniti drugim kodom. Nauka, kako god je mi shvatili, mora da se odrekne uzdizanja ekskluzivističke „forme”, mora da od neraširenog koda teži ka raširenom kodu – ali naravno ne na štetu „sadržaja” i ne na račun današnje dobre prijateljice zlatnog telea: popularizacije. Nauka samo na taj način može da pokaže, dokaže, potvrdi da se iza „forme” ne krije praznina, već „sadržaj”.

Zbog toga priznajem – u tome možda ima i malo hvalisanja: ovaj tekst sam pisao za širu publiku. Cilj mi je da ga čitaju kako prosveteni („dr ljudi”) tako i neprosveteni (ljudi bez visokih titula), kako burek-uživaoci tako burek-neuživaoci, kako njegovi fanovi, tako inkvizitori, kako burek-neznalice, tako i burek-znalci. I više nego strah od te šarene mase zabavljale su me misli o tome kako će jedni moj tekst spaljivati na lomači, dok će ga drugi braniti mačem. Opis slobodnih aktivnosti koje su bile usko povezane s mojim naučnim radom, pa ni žive reči nisu

---

¹¹ Stručnije i preciznije rečeno, koristim stilska jezička sredstva, među kojima najčešće tvorbu reči (npr. složenice) i rečenica (npr. uzvici).

¹² John Fiske, *Introduction to communication studies (Uvod u komunikacijske studije*, slovenački prevod, str. 88).

prikladne za ozbiljan naučni tekst. A možda ipak, ako se izjašnjavaju protiv njega...¹³

Još upozorenje koje ne treba shvatiti kao šalu. Pažnja, posle konzumiranja ovog teksta burek više neće biti isti! A sada da požurimo...

---

¹³ Samo trunka ispod pera jednog mislioca koji na gornje pitanje odgovara negativno: „Primjerice, religija ili metafizika, ili pak samo smisao za šalu neke osobe (njezin *prirodan* smisao za šalu, a ne prirodna i uvijek prilično neprijazna vrsta šaljivosti koju otkrivamo u specijaliziranim profesijama), ne smije imati nikakve veze s njezinom znanstvenom djelatnošću. Imaginacija, čak te osobe je obuzdana, čak i njezin jezik prestaje biti vlastiti njezin. Ovo se ponovo odražava u prirodi znanstvenih 'činjenica' koje se iskušuju kao nešto nezavisno od mnijenja, vjerovanja i kulturne podloge. *Moguće* je, dakle, stvoriti tradiciju koja se održava pomoću strogih pravila, što je u stanovitoj mjeri također uspješno. Ali, je li *poželjno* podupirati takvu tradiciju isključivši sve drugo?” Zajedno s autorom gornjih redova, Paulom Fajerabendom (*Protiv metode*), odgovaram: „ne”. (Paul Feyerabend, *Protiv metode*, preveo Mario Suško, Veselin Masleša, Sarajevo, 1987, str. 11–12.)